

סימן לד

בס"ד ב' טבת תשמ"ח לפ"ק

בענין קביעת מזוזה בברכה בבית שעדיין אינו דר בתוכו, אבל ברעתו לדור בתוכו

עמדתי ואתבונן אודות אדם שבנה או קנה בית על דעת לדור בתוכו, אם יכול לקבוע בו מזוזה "בברכה" מיד כשגמר לבנותו או מיד כשקנאו אע"פ שעדיין אינו דר בתוכו. או שצריך לקבוע בו מזוזה "בברכה" רק בשעה שיבוא לדור בתוכו ממש.

וזו החלי בעזר צורי וגואלי.

תשובה: (א) בראשית מאמר והיתה לבאר שכל הספק בשאלה זו הוא לענין לקבוע מזוזה "בברכה" קודם שדר בבית שבנה או קנה. אבל פשוט לענ"ד שאם קבע בו מזוזה מיד כשגמר לבנותו או לקנותו, שיוצא בזה יד"ח מזוזה כשבא לדור בתוכו, וא"צ להסירה ולחזור ולקבעה כשבא לדור בתוכו. כי אע"פ שחייב מזוזה לדעת רוב הפוסקים אינו אלא בשעה שדר בבית וכמ"ש התוס' (עבודה זרה כא.) ד"ה הא, שאפי' אם אין מוכר את ביתו אלא שאינו דר בו, אין כאן חיוב מזוזה. ע"ש. וכ"כ עוד התוס' (מנחות מד.) דהא דאמר רב משרשיא מזוזה חובת הדר היא, ה"ק פשיטא שהמשכיר אינו חייב כיון שאינו דר שם. ע"ש. וכ"כ בחידושי הריטב"א (מציעא קא:) בשם הראב"ד וז"ל: מזוזה חובת הדר, לפי שאם לא ידור אדם בו אינו חייב במזוזה. עכ"ל. וכ"כ בשטמ"ק (שם) בשם הריטב"א בשם ר"י, ובשם הרא"ש. ע"ש. וכ"כ עוד הריטב"א (יומא יא:) בשם התוס' וז"ל: ואפי' בביתו כשאינו משתמש בו פטור ממזוזה, אפי' מדרבנן, ואע"פ שעשוי לדירה כדאמרין בפרק שואל (מציעא קא:) דחובת הדר הוא. עכ"ל. וכ"כ המג"א או"ח (סימן יט ס"ק ב) ועוד הרבה אחרונים. וכ"כ הח"א (כלל טו דין כב) וז"ל: מזוזה חובת הדר, שאם יש לו בית ואין דר בו פטור ממזוזה. עכ"ל. ולכאורה לפ"ז היה נראה שהקובע מזוזה בבית קודם שיבוא לדור בתוכו, לא עשה כלום, וכשיבוא לדור בתוכו יצטרך להסירה ולחזור ולקבעה, דאל"ה הו"ל עשוי בפטור וקי"ל (במנחות לג:) דגבי מזוזה נמי בעינן תעשה ולא מן העשוי. ודמי למ"ש בגמ' (שם) תנא העמיד לה מלבן של קנים, חותך שפופרת ומניחה. אמר רב אחא בריה דרבא, לא שנו אלא שהעמיד ולבסוף חתך והניחה, אבל חתך והניח

ולבסוף העמיד פסולה, תעשה ולא מן העשוי. ופרש"י, מלבן של קנים, שלא מצא מזוזות עץ ועשה צורת פתח של קנים. חותך חתיכה מאחד הקנים שהם חלולים ויתן המזוזה באותו מקום שחתך, אבל חתך בשפופרת והניח מזוזה בתוכה ואח"כ העמיד המלבן בצורת פתח, לא, משום תעשה ולא מן העשוי. עכ"ל. וע"ע בפרש"י (מנחות לג.) בעובדא דריש גלותא דא"ל רב נחמן תלי דשי ברישא, שפירש וז"ל: העמד הסיפים בבנין תחילה ואח"כ קבע בהו המזוזה, דגמרינן מציצית דכתיב בה תעשה ולא מן העשוי, ואי קבע תחילה המזוזה בסיפים והדר קבע הסיפים בבנין, הו"ל עשוי המזוזה "קודם שתבוא לידי מצוה". עכ"ל. וא"כ גם בנ"ד אם קובע את המזוזה קודם שבא לדור בבית נמצא שהמזוזה עשויה קודם שתבוא לידי מצוה, שהרי כ"ז שאינו דר בבית הוא פטור ממזוזה וכן"ל. ולכאורה יצטרך להסירה ולחזור ולקבעה כשיבוא לדור בבית אולם באמת נראה שזה אינו, שאע"פ שאינו חייב לקבוע מזוזה כל זמן שאינו דר בתוך הבית, מ"מ הבית עצמו ראוי למזוזה, ואין שום חסרון בבית רק יש חסרון חיצוני שנובע משום שמזוזה חובת הדר ולא חובת הבית וא"כ נראה שלא שייך בזה לומר שנעשית המזוזה בפסול. וה"ז דומה לציצית דקי"ל בטוש"ע או"ח (סימן יט סעיף א) שהוא חובת האדם ולא חובת הבגד, ואעפ"כ א"צ לתלות הציציות בבגד בשעה שהבגד עליו, אלא יכול לתלותם בבגד ואח"כ ללבשו. וכמבואר (במנחות מב.), וברמב"ם (פי"א מהל' ברכות ה' ת) ובטוש"ע (סימן יט סעיף א) ושמע מינה שלא שייך בזה לומר שפסול משום תעשה ולא מן העשוי, וה"ט משום שהבגד ראוי מחמת עצמו למצות ציצית, ומה שאינו חייב להטיל בו ציציות אם אינו לובשו, הוא חסרון צדדי שאינו מחמת הבגד א"כ לא חשוב נעשה בפסול, כי מה שהקפידה התורה שלא יעשה הציצית בשעה שפטור, היינו בשעה שהבגד מחמת עצמו אינו ראוי לציצית כגון שאין בו ארבע כנפות, או שאינו בגד העומד למלבוש אדם, דבהכי מיירי קרא, דכתיב גדילים "תעשה" לך על ארבע כנפות "כסותך" וגו'. וכל שהבגד ראוי לציצית אע"פ שפטור משום שעדיין אינו לובשו, לא מיקרי עשיה בפסול, וה"ה למזוזה דילפינן לה מציצית וכדפרש"י. וכיו"ב מצאנו (בסוכה טז.) אהא דתנן החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה, (משום שהגדיש לא הונח שם לסכך לצל, ואח"כ כשחוטט בו ונעשה סכך מאיליו, הו"ל מן העשוי ואנן בעינן שיעשה סכך לצל ולא שיהיה נעשה מאיליו ע"י החטיטה). אמר רב הונא, לא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך שבעה, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה, ה"ז סוכה, ופרש"י, שכשיש שם חלל טפח א"כ אהל הוא ונעשה שם סכך על אותו גדיש, וכשחוטט בו מלמטה למעלה עד שמגביה את החלל לשעור גובה עשרה אין זו עשייתו שהרי אינו מתקן אלא הדפנות, ובדפנות לא אמרינן תולמ"ה, והרי היא כסוכה שפחותה מעשרה וחקק בה והשלימה לעשרה (שכשרה). עכ"ל. וכן נפסק ד"ז להלכה בטוש"ע (סימן תרלה סעיף א). וע"ע בחידושי המאירי (סוכה ד.) גבי סוכה גבוהה מעשרים אמה שהיא פסולה וממעטה ע"י עפר ותבן וממעטה מעשרים אמה ומכשירה, שכי' וז"ל: ואין לתמוה במעוטין אלו ולומר הואיל וכשנעשה הסכך לא נעשה כתקנו, כשחזר

ומיעט יש כאן משום תולמ"ה, "שכל שנעשה הסכך כתקנו מחמת עצמו לשם סוכה ואח"כ עושה מעשה להכשיר את הפסול הבא לו מן הצד, אין בו משום תולמ"ה, שהרי בחטט בגדיש, כל שהניח בשעת אסיפתו חלל טפח ברוחב שבעה טפחים לשם סוכה מתקנה אח"כ וכשרה וכו'. ולשיטתינו זו אתה למד באלו שעושים סוכתם בעליה תחת הגג, בהסרת הרעפים ובמה שצריך בפקפוק זה, שאם השלים סוכתו קודם שיפקפק בגג כהלכתו אין כאן משום תולמ"ה וא"צ נענוע כלל, שלא הצריכו בנענוע אלא כשהיה הפסול בסכך עצמו כגון גפן ודלעת שקצצן וכו' אבל סוכה שעשה מעשה בגוף הסכך ואין הפסול בא מחמת עצמו של סכך לא. עכ"ל. וכ"כ האור זרוע ח"ב (סי' רפט) בשם ר"י הלבן ז"ל. וכ"כ רבינו פרץ ז"ל בהגהות סמ"ק (סימן צג) וז"ל: העושה סוכתו תחת הגג בתוך הבית ואחר שסיכך הסיר התקרה, כשרה ואין בזה תולמ"ה כיון שגוף הסכך נעשה בהכשר. עכ"ל. וכ"כ בשו"ת מהר"ם מרוטנבורק (סי' קפב) בשם רבינו אלחנן. (והן הן הדברים שהובאו בב"י סס"י תרכו בשם מצאתי כתוב). וכ"ד מהרי"ל בדרשותיו (הל' סוכות עמוד ק) וכ"פ הרמ"א בהג"ה (סימן תרכו סעיף ג). ודון מינה ואוקי באתרין שבג"ד ג"כ שהמזוזה נקבעה בבית שאין בו שום פטור מצד עצמו ממזוזה, הו"ל שפיר עשייה בבית הראוי במזוזה. ומכל שכן לפמ"ש הרא"ם בספר יראים השלם (סימן ת) דהא דבעינן תעשה ולא מן העשוי גבי מזוזה נמי, היינו מדכתיב "וכתבתם על מזוזות ביתך" ולא כשכבר כתוב ומונח על המזוזות ואח"כ קובע המזוזות, דכל שלא קבע המזוזות בפתח, לא מיקרי מזוזות ביתך. ע"ש. וכ"כ המעדני יו"ט על הרא"ש (הל' מזוזה סימן יא אות ש) בשם הלבוש וז"ל: תעשה ולא מן העשוי, כלומר שזה דומה לתעשה ולא מן העשוי שנאמר גבי סוכה, דה"נ כתוב וכתבתם על מזוזות ביתך, דמשמע שתקבעם על המזוזות כשהוא שקוע בבנין של ביתך. לא שתקבעם במזוזה ואח"כ תשקע המזוזה לבנין ביתך, שאין זה במשמעו של וכתבתם על מזוזות ביתך. עכ"ל. וכ"כ המגדול עוז (רפ"ו מהל' מזוזה). ע"ש. ולפ"ז ברור הדבר של"ש טע"ז בנ"ד, שהרי קבעה "במזוזות ביתו", ומה שפטור ממזוזה הוא מחמת שאינו דר בו, ואין זה חסרון במזוזות ביתו. ולכן נלע"ד ברור מאד שאפי' אם קבע מזוזה בביתו כשאינו דר בתוכו, יצא יד"ח מזוזה, וכשבא לדור בתוכו א"צ להסירה ולחזור ולקבעה. וכן מבואר יוצא מדברי המג"א (סימן יט ס"ק א) ומהברכ"י (שם) ועוד פוסקים שנביא להלן בס"ד.

(ב) אולם יש להסתפק אם אפשר לברך כשקובע מזוזה בבית קודם שיבוא לדור בתוכו או לא. כי יש צד לומר שמכיון שאינו חייב לקבוע מזוזה בבית כל זמן שאינו דר בתוכו א"כ א"א לברך "אקב"ו לקבוע מזוזה", שאיך יאמר "וציונו" והוא פטור ממזוזה בזמן שקובע את המזוזה משום שאינו דר בבית. אולם יש צד לומר שמכיון שבקביעת המזוזה גם כשאינו דר בבית, הוא יוצא יד"ח מצות מזוזה כשיבוא לדור בתוכו וכמש"ל, א"כ שפיר יכול לברך על קביעתה, שהרי בקביעתה הוא עושה עכ"פ הכשר מצוה שעיי"ז יכול לדור

בבית מבלי לעבור על ביטול מצות מזוזה וה"ז דומה למה שמברכין על שחיטת בהמות ועופות, ועל הפרשת תרו"מ וחלה אע"פ שאינו חייב לשחוט ולהפריש תרו"מ וחלה אא"כ רוצה לאכול בשר בהמה או עוף או מפירות טבל וכל זמן שאינו אוכל אינו חייב לשחוט או להפריש תרו"מ וה"נ לא שנא. אלה הם צדדי השאלה הנצבת בזה. ועתה נבוא בס"ד אל עמק יהושפט להוציא לאור משפט, וזה החלי.

ג) הנה בהשקפה ראשונה היה נראה שיש לדמות קביעת מזוזה בבית לתליית ציצית בבגד שיש בו ארבע כנפות דמעות מזוזה ומצות ציצית, דומות זו לזו, ששתיהן הן חובה על האדם ולא על הבית או על הבגד. ושתייהן אינן חובה גמורה על האדם ויכול להפטר מהן, שאין חיוב לדור בבית שחייב לקבוע בו מזוזה. ואין חיוב ללבוש בגד שחייב בציצית, רק אם דר בבית שחייב במזוזה, חייב לקבוע בו מזוזה, ואם לובש בגד שחייב בציצית, חייב לתלות בו ציצית. והנה בגמ' (מנחות מב:) מבואר דאליבא דמ"ד ציצית חובת גברא אין מברכין על תליית הציצית בבגד, דאין זו גמר המצוה, רק כשמתעטף בציצית מברך שאז נגמרת המצוה. ע"ש. וכ"פ הרי"ף והרא"ש (שם), וכ"פ הרמב"ם (פ"ג מהל' ציצית הל' ח) וז"ל: ואינו מברך על הציצית בשעת עשייתה מפני שסוף המצוה הוא שיתעטף בה. עכ"ל. וכ"פ בספר יראים השלם (סימן תא) ובספר הרוקח (סימן שסא) ועוד, וכ"פ הטוש"ע או"ח (סימן יט סעיף א). ולכאורה הוא הדין שאין לברך על קביעת המזוזה בבית כל זמן שאינו בא לדור בו, משום שסוף המצוה הוא כשיבוא לדור בבית. ואין לברך אלא על סוף המצוה. איברא דלפ"ז לא היינו צריכים לברך על קביעת המזוזה בכלל, אלא על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה קודם שנכנסים בו כמו שאנו מברכים על העיטוף בציצית בשעת ההתעטפות בציצית. ויש לדחות, דלעולם לא שייך לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה, שאין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, אלא מצוה לקבוע מזוזה בבית שדרים בו, כמו שנאמר "וכתבתם על מזוזות ביתך". נמצא שהמצוה היא לקבוע מזוזה במזוזות בית שדרים בו, ואין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה. ולכן תקנו לברך על קביעת המזוזה בבית שדר בו ולא על הדירה בבית שקבוע בו מזוזה. ומה שמברכין על ההתעטפות בציצית אע"פ שגם בציצית נאמר "ועשו להם ציצית וגו'", "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך וגו'". ומשמע שהמצוה היא לעשות ציצית בבגד שיש לו ארבע כנפות ולא ללבוש בגד שיש בו ציצית, אולם נראה שבציצית עיקר המצוה להתעטף וללבוש בגד שיש בו ציצית שהרי נאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' וגו', ואע"פ שאין אדם חייב לעשות לו בגד עם ארבע כנפות ולתלות בו ציצית אלא שאם רוצה ללבוש בגד כזה צריך לעשות בו ציצית, מ"מ מצוה לחייב עצמו ללבוש בגד שיש בו ציצית משום שע"י כך בא לידי זכירת כל מצות ה' כמ"ש בפסוק. ואע"ג דקי"ל דלא דרשינן טעמא דקרא מ"מ היכא דמפורש הטעם בפסוק לכו"ע דרשינן וכמ"ש במסכת בבא בתרא (קטו.). וע"ע בשד"ח כללים (מערכת ט כלל יד) ד"ה ולדעת. ע"ש. וא"כ שפיר איכא מצוה ללבוש

בגד שיש בו ציצית שעי"ז מביא עצמו לזכירת מצות ה' וגם שעי"ז נזהר מלחטוא וכמבואר במנחות (מד.) במעשה שהיה עם תלמידו של רבי חייא שהיה זהיר במצות ציצית. ע"ש. ומפני כך כתבו הפוסקים שמצוה ללבוש בגד של ארבע כנפות ולהטיל בו ציציות אע"פ שאינו מחוייב. עיין ברמב"ם (פ"ג מהל' ציצית הל' י"א) ובטוש"ע (סימן כד). ע"ש. ולא מצאנו שכתבו כן לענין מזוזה שמצוה לחייב עצמו במצות מזוזה. ומובן איפוא מה שתקנו חכמים לברך על ההתעטפות בציצית, שהרי שמקיים בזה מצוה, משא"כ במזוזה ל"ש לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה, שאין בזה מצוה רק מברכים על קביעת המזוזה, שמצוה לקבוע מזוזה בבית שדר בו. וכן מצאתי במאירי (פסחים ז:): ד"ה ואח"כ, שכתב בשם המפרשים שעל מצוה שתיכף שנעשית נגמרת מברכין בלשון "על" כגון מילה ושחיטה וכיסוי הדם וכו' והפרשת תרו"מ "ומזוזה". ועל מצוה שאין עשייתה חשובה בסוכה מברכין בלמ"ד לעשות וכו'. עכ"ל. וכ"כ הרוקח (סימן שסג) ומבואר מזה שאין שום מצוה בעצם הדירה בבית שיש בו מזוזה רק המצוה בקביעת המזוזה, שאל"כ גם מזוזה מצוה נמשכת אחר קביעתה כל זמן שדרים בבית וברור. ולא אכחד שראיתי להמג"א (סימן יט ס"ק א) עמ"ש בש"ע שם שאין מברכין על עשיית הציצית שאין בעשייתה מצוה אלא בלבישתה שכ' וז"ל: וצ"ע מאי שנא ממזוזה דקי"ל שצריך לברך כשקובעה כמ"ש ביו"ד סי' רפט, דהתם נמי קי"ל חובת הדר הוא דכל זמן שאינו דר בתוכה פטור ממזוזה, וכ"כ התוס' במנחות דף מד ע"א, ולכן נ"ל דסתמא דמילתא במזוזה קובעה כשדר בתוכה לכן מברך על עשייתה, אבל טלית מסתמא קובע בו ציצית עד שלא לובשו לכן אינו מברך על עשייתו, ואה"נ אם היה לבוש ציצית ונפסקו לו והטיל בו ציצית אחרים, מברך אקב"ו לעשות ציצית כמו במזוזה וכו' ואפשר דה"ה במזוזה אם קבע בו מזוזה קודם שדר בתוכו, כשנכנס לדור בתוכו, מברך אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה. עכ"ל. ומבואר דס"ל דמזוזה וציצית שווים לענין ברכה, ואם קבע מזוזה קודם שדר בבית אינו מברך בשעה שקובעה, אלא אח"כ בשעה שיכנס לדור מברך אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה, כמו בציצית שכשקובעה בטלית קודם שלובשה אינו מברך על קביעת הציצית אלא אח"כ בשעה שלובש הטלית מברך להתעטף בציצית. ומה שתקנו חכמים לברך על קביעת מזוזה ולא על הדירה בבית זהו משום שמסתמא בשעה שקובע מזוזה כבר בא לדור בבית וא"כ עדיף לברך על קביעות המזוזה בפתח שנמצא מברך גם על תחילת עשיית המצוה דהיינו קביעת המזוזה. אולם לפמש"ל בס"ד נראה שלא שייך כלל לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה משום שאין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה ולא דמו לציצית שמצוה להתעטף בה כדי לראות הציציות כל הזמן ולזכור את מצות ה' ובאמת שמה שחידש בטובו המג"א לברך אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה, לא נמצא בשום ספר מהראשונים שיש ברכה כזו, ותימה שמחדש ברכה שלא מצאנו שתקנו חכמים. ולפמש"ל של"ש לברך כלל ע"ז, אתי שפיר שלא תקנו חכמים ברכה כזאת.

(ד) ובצאתי חפשי באמתחות הפוסקים מצאתי להגאון יעב"ץ בספר מור וקציעה (סימן יט) שדחה דברי המג"א כמש"ל, וזת"ד: ולא פטרו עשיית הציצית מברכה מחמת הכרחיותה קודם הלבישה אלא מפני שאין בעשייתן גמר מצוה, לפי מאי דקי"ל חובת גברא נמי, נמצא שנגמרה בשעת עיטוף וע"כ מברך עליה או ולא קודם, לפי שעיטוף זה הוא עשיית המצוה ממש ותכליתה וכו', אבל מזוזה ודאי קביעותה היא גמר מעשה המצוה וכו' וא"א כלל שנברך עליה אח"כ בעת כניסתו לבית לדור בו, דהא ההיא שעתא לא עבד שום מעשה בגוף המצוה, ובעינן עובר לעשייתן בכל הברכות, והאי מאי מעשה איכא, והיכי נימא לקבוע הא איקבע ליה כבר ואי תימא ליברך לדור בבית שיש בו מזוזה כדמסיק במג"א להלכה, לא נהיר לגמרי, אטו לא סגי דלא דר אלא בבית שיש בו מזוזה, והא ליתא וכו'. לכן נלע"ד שאין שום חיוב ברכה בנכנס לבית לדור, אם אינו קובע בו מזוזה ואיך שיהיה לא יהא אלא ספק, ספק ברכות להקל ואפי' להביא עצמו לידי ברכה ע"י שיעקור המזוזה ויחזור ויקבענה ויברך, איני רואה הגון דהו"ל ברכה שא"צ. עכ"ל.

תלי"ת שכיוונתי לדעתו הרחבה. והלום ראיתי למרן החיד"א בברכ"י (סימן יט אות ב) שכ' ע"ד המג"א וז"ל, אכן נראה דהחילוק (בין מזוזה לציצית) ברור, דבשלמא בציצית דבגמר הדבר דהיינו בלבישת ציצית, אדם מתעסק בגוף המצוה ומתעטף בו, שבקוה לברכה עד התכלית האחרון, כיון דגם בגומרו של דבר והיה בהעטיפ עסיק ואתי בגוף המצוה. משא"כ במזוזה דגמר העסק במצוה היא קביעותה ואחר זה לא נשאר שום עסק בה כשיבוא לדור ולא רצו לקבוע הברכה מבלי התעסק במצוה, לכן הם אמרו לברך בקביעותה דהוא סוף המעשה את העוסק אשר עסק בגוף המצוה, דכשידור, אף דבו בפרק הוא חובתו, מ"מ תו לא עסיק בגוף המצוה אם המזוזה כבר מונחת וקבועה במקומה וכו'. וכן אם הבית יש בו מזוזה ויצא השוכר הראשון והניחה שם ובא רעהו השוכר השני וכבר יש שם מזוזה, אף דבא לדור בבית שיש בו מזוזה, אין לשוכר השני מקום לברך, דהוא לא נתעסק בה כלל וכו' אף דהשני שפיר מקיים המצוה שדר בבית שיש בו מזוזה. עכ"ל.

ונראה דס"ל שאע"פ שיש מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה כמו שיש מצוה להתעטף בטלית שיש בה ציצית, מ"מ ל"ש לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה הואיל ובעצם שהותו ודירתו בבית שיש בו מזוזה אינו עושה שום מעשה ועסק במצות מזוזה, ואינו דומה למתעטף בציצית שכשמתעטף הוא עושה מעשה ועוסק בגוף המצוה. ול"ש לברך אלא על עשיית מצוה ולא על קיום מצוה מבלי עשייה ועסק מפורש. אולם לפע"ד צ"ע מאי שנא ממה שמברכין לישב בסוכה קודם שאוכלים בסוכה אע"פ שבעצם אכילתו בסוכה אינו עושה שום מעשה בעצם המצוה, ועל כרחך לומר דהיכא דהמצוה עצמה היא עצם הישיבה כמו בסוכה דכתוב בסוכות "תשבו" שבעת ימים, אע"פ שאינו עושה שום מעשה ועסק שפיר דמי לברך, וא"כ ה"נ הו"ל לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה למטוניה דהברכ"י דס"ל שיש מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, וכמ"ש באמת המג"א שצריך לברך אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה, והיינו משום דס"ל שיש מצוה לדור בבית

שיש בו מזוזה כמו שיש מצוה להתעטף בציצית ולשבת בסוכה. ושור' להרב גידולי הקדש (הל' מזוזה סימן רפה ס"ק א) שהעיר כן בקצרה ע"ד הברכ"י. ולדעת זה אין לנו אלא כמ"ש לעיל דבאמת אין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, וכמ"ש גם הגאון יעב"ץ הנ"ל. ואפשר לומר דס"ל לברכ"י דשאני סוכה דמברכין לישב בסוכה, הואיל ועכ"פ בשעת ישיבתו ואכילתו בסוכה ניכר הדבר שמקיים מצוה ועוסק בה וא"כ לא גרע מהתעסקות במצוה ע"י מעשה ממש, אבל הדר בבית שיש בו מזוזה, אין שום היכר בעצם שהותו בבית שמקיים מצוה ועוסק במצוה. דהמזוזה היא בפתח הבית, והדירה בבית עצמו ודו"ק. ומ"מ יותר נ"ל כמש"ל שבאמת אין שום מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, רק אם דר בבית מצוה לקבוע בו מזוזה, ואתי שפיר בפשיטות מה שתקנו ברכה על קביעת המזוזה ולא על הדירה בבית שיש בו מזוזה. ולא דמי לציצית שמצוה להתעטף בה וכמ"ש"ל. ושוב מצאתי להגאון מאמ"ר (סימן יט ס"ק א) שאחר שחילק בין מזוזה לציצית כחילוק הברכ"י הנ"ל של"ש לברך על הדירה בבית שיש בו מזוזה כיון שאין בעצם הדירה שום מעשה ואין מברכין וציונו על דבר שאין בו מעשה והלכך אע"פ שחובת הדר היא מ"מ עיקר מצוה הוא לקבוע מזוזה בבית שדר בו, ול"ד לציצית שאחר תליית הציצית עדיין מתוסר מעשה דהיינו הלבישה והעטיפה. שוב העיר ע"ז דמאי שנא מסוכה דמברך אקב"ו לישב בסוכה וה"נ הנכנס לבית שיש בו מזוזה היה לו לברך. וכ' ויש לומר דשאני סוכה דהתורה צוהה בפירוש לישב בה והיא עיקר מצוה, משא"כ מזוזה דהציווי על קביעתה בבית ונהי שציווי הציצית הוא על העשיה, מ"מ משמעות קרא שיהיה עליו כל היום ולבוש ומכוסה בו, והלכך אין לברך אלא על גמר מצוה, משא"כ מזוזה דעיקר משמעות קרא על קביעותה. עכ"ל. ומבואר למסקנת דבריו שהחילוק בין מזוזה לציצית הוא כמ"ש בס"ד, דשאני מזוזה שאין המצוה לדור בבית שיש בו מזוזה אלא לקבוע מזוזה בבית שדר בו ולכן ל"ש לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה.

(ה) ואחר הודיע ה' אותנו את כל זאת כבר אין לדמות מזוזה לציצית, ושפיר נוכל לברך על קביעת מזוזה אף אם אינו דר בבית עדיין, כי מ"ש במנחות (מב:) שאין לברך על תליית הציצית בטלית למ"ד ציצית חובת גברא, משום שאין גמר המצוה בתליית הציצית בטלית אלא בלבישת הטלית זהו דוקא בציצית ששייך לברך על לבישתה משום שמקיים בזה מצוה וכנ"ל, ואמטול הכי הניחו הברכה עד זמן שמתעטף בה שאז הוא גמר מצוה. אבל במזוזה שלא שייך לברך על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה, ועיקר המצוה היא בעצם קביעת המזוזה בבית שדר בו, א"כ קביעת המזוזה בפתח היא גמר מצוה מזוזה, ושפיר יש לברך עליה אפי' אם עדיין אינו דר בבית, שסוף סוף כבר גמר את כל המצוה ואין לו שום צווי אחר אח"כ לאחר שקבעה בפתח. [ובחקרי לב חיו"ד (סס"י קכת, דרצ"ז ע"ב) כ' שצריך ישוב אם מזוזה דמי לציצית ותפילין וסוכה שמברך אח"כ, או דמי לשחיטה וכיסוי הדם והפרשת תרומה, שאינו מברך אח"כ. וסיים: ויותר נ"ל דדמי לשיבת סוכה דמצוה

תמידית שתהיה קבועה בפתחו. עכ"ל. ולפע"ד ל"ש לברך אחר שקבעה כיון שסו"ס אינו עושה שום מעשה מצוה אח"כ, ולא דמי לציצית ותפילין וסוכה שאף אח"כ עוסק במצוה]. ואע"פ שבשעה שקובעה אינו "חייב" לקובעה כיון שעדיין אינו דר בבית מ"מ הואיל ובדעתו לדור בבית שפיר דמי לברך, שעיי"ז מכשיר את הבית לדור בו בלא לעבור על עשה דקביעת מזוזה ולא גרע ממה שאנו מברכים על שחיטת בהמות ועופות אע"פ שבשעת השחיטה אינו מחוייב לשחוט וכן מברכין על הפרשת תרו"מ וחלה, אע"פ שבשעה שמפריש אין שום חיוב להפריש. ועוד, שבאמת נראה שעל כרחינו לקבוע המזוזה קודם שדרים בבית, שאל"כ אסור לדור בבית וא"כ מה לי אם מברך ממש סמוך לביאתו לבית לדור או קודם לכן, סוף סוף הוא מברך בשעה שהבית אינו חייב עדיין במזוזה כיון שאינו דר בו כבר. ועל כרחק שאין הברכה תלויה בזמן שכבר חייב במזוזה, אלא כל שדעתו לדור בבית יכול לקבוע בו המזוזה ולברך, דומיא דשחיטת בהמות ועופות והפרשת תרו"מ וחלה, שכל שבדעתו לאכול מהם, שוחט ומפריש בברכה והמג"א שנראה מדבריו שאם קובע קודם שבא לדור בבית אינו מברך בשעה שקובעה אלא בשעה שיכנס לבית לדור, זהו משום שמשוה בין מזוזה לציצית, אבל לפמ"ש"ל שיש חילוק ביניהם, א"כ יש לברך בשעה שקובעה. וכן ראיתי להגאון מאמ"ר הנ"ל (סימן יט סס"ק א) שכתב כן, וז"ל: מזוזה עיקר משמעות קרא המצוה היא על קביעתה, ולכן אע"פ שאינו חייב לקבוע מזוזה בבית אא"כ דר בו, מ"מ כיון שאינו מחוסר מעשה אחר שקובעה, ומשמעות קרא לא הויא על הדירה בבית אלא על קביעתה בבית, לא תקנו ברכה אלא על קביעתה בבית עכ"ד והוא כדברינו בס"ד. ואמנם הגאון יעב"ץ במור וקציעה (רס"י יט) הנ"ל רוח אחרת עמו, וסובר אע"פ שאין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה אלא לקבוע מזוזה בבית שדר בו. מ"מ אין לברך על קביעותה אא"כ נכנס לדור בתוכו, כי כל זמן שלא נכנסו לדור בתוכו אינו חייב במזוזה. וכמו שצדדנו בתחילה. ע"ש. אולם לפעד"נ כמ"ש בס"ד וכדמוכח נמי ממאי דמברכין על שחיטת בהמות ועופות ועל הפרשת תרו"מ וחלה, אע"פ שבשעת השחיטה וההפרשה אין שום חיוב על זה. וכן מוכח ממ"ש הרמב"ם (פי"א מהל' ברכות הל' ח) וז"ל: כל מצוה שעשייתה היא גמר חיובה מברך בשעת עשייתה. וכל מצוה שיש אחר עשייתה צווי אחר, אינו מברך אלא בשעה שעושה את הצווי האחרון. כיצד, העושה סוכה או לולב או שופר או ציצית או תפילין או מזוזה, אינו מברך בשעת עשייתה אקב"ו לעשות סוכה או לולב או לכתוב תפילין, מפני שיש אחר עשייתן צווי אחר ואימתי מברך, בשעה שישב בסוכה או כשינענע הלולב או כשישמע קול השופר או כשיתעטף בציצית, ובשעת לבישת תפילין, "ובשעת קביעת מזוזה" עכ"ל. ומוכח להדיא דשעת קביעת המזוזה היא גמר המצוה כמו שעת ישיבה בסוכה ועטיפת ציצית ולבישת תפילין. ואם איתא שכל שעדיין לא נכנס לדור בבית אינו יכול לברך לא הו"ל לסתום ולכתוב שמברך "ובשעת קביעת מזוזה" אם יש שעת קביעת מזוזה שאינה גמר מצוה כגון כשאינו דר עדיין בבית אלא ודאי דליתא, ובכל גוונא שעת קביעת מזוזה היא גמר המצוה כיון שאין אחריה שום צווי אחר, ואין הדבר

תלוי בדירתו בבית בפועל, כיון שאין הברכה על עצם הדירה בבית רק על קביעת המזווה וכנ"ל. וכ"מ מסתמות הרי"ף והרא"ש (כהל' מזווה) והרמב"ם (פ"ו מהל' מזווה הל' ז) ובטוש"ע יו"ד ^{אוצר החכמה} (סימן רפט ס"א) שכתבו שכשקובע מזווה בבית מברך ולא כשכותבה. ע"ש. ומשמע שהדבר תלוי בעצם קביעת המזווה ולא בדירה בפועל בבית ודוחק לומר שסתמו דבריהם משום שמסתמא אדם קובע מזווה אחר שכבר דר בבית וכמ"ש המג"א (סימן יט ס"ק א) הנ"ל. ומה גם דבאמת נראה לי שאסור ליכנס לדור בבית אפי' רגע אחד אם אין מזווה וא"כ על כרחך לברך קודם שיכנס לבית וכמ"ש"ל. גם הלום ראיתי בספר האשכול (הל' מזווה סי' כה) שכתב וז"ל: בשעת קביעת המזווה מברך אבל בשעת כתיבה אינו מברך וכו' וכיון שבירך בשעה שקובעה תו לא צריך לברוכי. עכ"ל. ומבואר דדוקא בשעת כתיבה אינו מברך אבל בשעת קביעתה בכל אופן מברך, שאל"כ הול"ל והוא שדר בתוכה. וגם ממ"ש בסו"ד שכיון שבירך עליה בשעת שקובעה תו לא צריך לברוכי, נראה שר"ל שא"צ לברך עליה בשעה שיכנס לדור בתוכה, דאל"כ פשיטא שא"צ לברך עליה עוד. וכ"כ הרב נחל אשכול (שם אות י) ושזהו נגד מ"ש המג"א (סימן יט ס"ק א) שעיקר הברכה היא כשנכנס לדור בבית שיש בו מזווה. ע"ש. והוסיף הרב נחל אשכול שהטעם שאין מברכין בשעה שבא לדור בתוכה, משום שכשבא לדור בתוכה באותו רגע שמעכב עצמו כבר חלה עליו המצוה, לכך התקינו לברך בשעה שקובעה דאז הו"ל עובר לעשייתו. עכת"ד. וכן מתבאר ממ"ש הסמ"ג (עשין כג) וז"ל: קודם שיקבענה במזוזות הפתח מברך, בא"י אמ"ה אקב"ו לקבוע מזווה. ואינו מברך בשעת כתיבה "שקביעתה היא מצותה". עכ"ל. וע"ע בספר האשכול (שם) שהביא תשובת גאון שכ' "בית חדש כיון שגמרו חייב במזווה". עכ"ל. וכ"ה בשו"ת הגאונים שערי תשובה (סימן קנז) בשם רב כהן צדק ז"ל. ונראה דס"ל שבית שדעתו לדור בתוכו אע"פ שעדיין לא בא לדור בתוכו "חייב" לקבוע מזווה בפתחו, וכמו שכתב גם השטמ"ק (בבא מציעא קא:) בשם ר' יהונתן מלוניל ז"ל, וז"ל: חובת הדר, כלומר על השוכר לעשותה לפי שהיא עשויה לשמירה וכו'. אבל ליכא לפרושי חובת הדר לפי שאין בית חייב במזווה אא"כ דר בה, דהא קי"ל אפי' יש לו עשרה בתים שאינו דר בהם דירה קבועה אלא שנכנס בהם פעם אחת בשנה, חייבים כולם במזווה. עכ"ל. ולכאורה כ"מ מלשון ספר החינוך (מצוה תכג) וז"ל: והעובר על זה וכנה בית ונתן עליו תקרה ולא הניח בה מזווה וכו' מיד ביטל מצות עשה זה עכ"ל. ומשמע לכאורה שמיד שנתן התקרה אפי' שאינו דר בבית חייב במזווה אולם ממ"ש בסו"ד וז"ל: ואע"פ שעברה השעה שהיה חייב להניחה, מוזהר הוא לקבעה לעולם "בכל עת שידור בבית". עכ"ל. מבואר להדיא דדוקא בזמן שדר בבית בפועל חייב במזווה, וכדעת רוב ככל הראשונים שהבאנו כתחילת דברינו (באות א) בס"ד ומ"מ לדעת הגאון ורבינו יהונתן מלוניל ז"ל בודאי שצריך לברך כשקובע מזווה קודם שבא לדור בבית, שהרי חייב לקבוע בו מזווה. וא"כ בנ"ד יש לנו גם ס"ס לברך, ואף שידוע שס"ס בברכות לא עבדינן, מ"מ כוונתי בזה לצרוף בעלמא שהרי יש גם הרבה פוסקים הסוברים שעושים ס"ס בברכות.

אבל בלא"ה נלע"ד כמש"ל בס"ד שיש לברך כשקובעה קודם שדר בבית, ואדרבה אסור לדור בבית אפי' רגע אחד קודם שקבע בו מזוזה, וא"כ חייב לקובעה קודם שיבוא לדור בבית.

(ו) ועינא דשפיר חזי למרן החיד"א בברכ"י (סימן יט אות א) שאחר שחילק בין מזוזה לציצית, דמזוזה ל"ש לברך אחר שקבעה כבר כיון שבעצם דירתו בבית אינו עושה שום מעשה במצוה ול"ד לציצית שבשעה שיתעטף בה עושה מעשה בגוף המצוה. הוסיף וז"ל: לפי מ"ש הרב תורת חסד (מני"ר מה"ר חסדאי הכהן פרחיה תלמיד מהרח"ש) (סימן גן) דאין לברך בקובע מזוזה תוך שלושים (בבית ששכר בחו"ל), נראה שמכ"ש שלא יקבע מזוזה קודם שיבוא לדור בבית אלא תיכף שבא לדור או אח"כ, ומאחר שכן הוא דומה לציצית שמברך בעטיפה. ומדברי הרב מג"א נראה קצת דפשיט"ל שיכול לברך כשקובעה אף אם עדיין לא בא לדור בבית וצריך להתיישב בדבר. עכ"ל. והנה מ"ש שמדברי המג"א משמע קצת שיכול לברך כשקובעה אף אם עדיין לא בא לדור בתוכה, לפע"ד לא נראה שהמג"א סובר כן, שהרי כתב שאם קבעה קודם שבא לדור בבית, מברך כשיכנס לדור בבית אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה. ע"ש. והיינו משום שהמג"א מדמה מזוזה לציצית שמברכין בשעה שמתעטפין בה. וכמבואר בדבריו וא"כ א"א שיברך לקבוע מזוזה אם אינו דר בבית על קביעת המזוזה, וכנראה שממה שהקשה המג"א שם איך מברכים על קביעת המזוזה והלא לא הוי גמר מצותה, ע"ש, הבין החיד"א שסובר המג"א שמברכים על קביעת המזוזה אף קודם שבא לדור בה, שאל"כ ל"ק מידי. וכן ראיתי להגאון יעב"ץ במור וקציעה (סי' יט) שכתב כן בדעת המג"א. אבל לפע"ד אין מכאן ראיה כי המג"א הבין בתחילה של"ש לברך בלשון לקבוע מזוזה, הואיל ואין גמר מצוה בקביעת המזוזה אלא בדירה בבית ולכן אפי' אם דר בבית ל"ש לברך "לקבוע" מזוזה רק צריך לברך לדור בבית שיש בו מזוזה. וע"ז תירץ שנראה לומר, שכיון שמסתמא דרך העולם לקבוע מזוזה אחר שדרים בבית לכן מברכין לקבוע מזוזה, שבקביעת המזוזה אחר שדרים בבית יש כבר גמר מצוה. ודו"ק. ומ"מ מה שכתב החיד"א שלפ"ד הרב תורת חסד יש להתיישב אם מברך לקבוע מזוזה קודם שבא לדור נראה דהיינו משום דאזיל לטעמיה בברכ"י או"ח שם לעיל מזה, שנראה שסובר שמצוה לדור בבית שיש בו מזוזה כמו שמצוה להתעטף בציצית רק לא מברכים על עצם הדירה בבית שיש בו מזוזה משום שבעצם הדירה בבית אינו עושה שום מעשה בגוף המצוה ול"ש לברך אקב"ו וכו', בלא שום עשיה (והבאתי לשונו לעיל באות ד' בס"ד). ע"ש. ולפי הנחה זאת דהמצוה היא בעצם הדירה א"כ שפיר יש לומר שאין לברך על קביעת המזוזה כ"ז שאינו דר בבית, אלא מיד סמוך לכניסתו יש לקבוע המזוזה ולברך או אח"כ כשדר בה. כי קודם לזמן הסמוך לכניסתו לדור בבית ל"ש לברך כיון שפטור ועומד ממצות מזוזה, והרי המצוה היא בעצם הדירה וכנ"ל. ואחי שפיר מה שלמד החיד"א דין זה במכל שכן משוכר בית בחו"ל שפטור ממזוזה כל שלושים יום

כמבואר במנחות (מד:) ובטוש"ע יו"ד (סי' רפו סעיף כב), והעלה הרב תורת חסד ז"ל שאין לברך אם רוצה לקבוע תוך שלשים יום, שכיון שפטור, ל"ש לברך, נואפי' לדעת הפוס' דס"ל דנשים מברכות על מ"ע שהז"ג, הכא שאני וכמ"ש התוס' חולין ק: ועוד ראשונים] אע"פ שהוא דר בו ושייך לומר לכאורה שרוצה להחמיר ולקבוע מזוזה. א"כ כל שכן שאין לברך כשקובע מזוזה בביתו קודם שבא לדור בו, שכיון שעדיין אינו בא לדור בתוכו א"כ פטור ממזוזה, ואינו מקיים שום מצוה בקביעתה, ולא שייך אפי' להחמיר ולברך כיון שאינו דר בו. אבל לפמש"ל בס"ד שאין מצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, רק מצוה לקבוע מזוזה בבית שדר בו, ושכן מוכח ממשמעות הפסוק "וכתבתם על מזוזות ביתך" שהמצוה היא לקבוע מזוזה. לפ"ז ל"ש לחלק בין כשקובע אותה זמן רב קודם שבא לדור בבית לבין כשקובע אותה סמוך ממש לכניסתו לבית, שהרי בין כך ובין כך בשעת קביעתה הבית עדיין אינו חייב במזוזה, ולקובעה אחר שבא לדור בתוכו, אי אפשר, שאסור לדור בבית שאין בו מזוזה, ועל כרחנו לקבועה קודם. וכמש"ל בס"ד. ושפיר מברך כשקובעה כיון שמקיים בזה מצוה שמכשיר הבית לדור בתוכו, כמו שמברכים על שחיטה ועל הפרשת תרו"מ וכו'. ולא דמי למי ששוכר דירה בחו"ל שאינו יכול לברך אם רוצה לקבוע מזוזה בבית תוך שלשים יום וכמו שהעלה הרב תורת חסד וכו' (וכן העלו הרבה אחרונים עיין בשו"ת בית יהודה עייאש (חיו"ד סי' יט), ובספר לשון לימודים (סימן ט), ובספר מעשה רוקח (פ"ה מהל' מזוזה הלכה יא) ובספר חקרי לב חיו"ד (סימן קכח) ובזכור לאברהם אלקלעי ח"א (מערכת מזוזה) ובשד"ח כללים (מערכת מ' כלל קיג) ועוד). דשאני שוכר דירה בחו"ל שהבית פטור ממזוזה כל שלשים יום אע"פ שדר בתוכו משום דכתיב ביתך והאי לאו ביתך או משום דהו"ל דירת עראי כל שלשים יום וכמ"ש התוס' (מנחות מד.), וא"כ כשקובע המזוזה אין בקביעתה מצוה ולא הכשר מצוה, שהרי מותר לו לדור בתוכו בלא מזוזה, וה"ז דומה למ"ש בש"ע או"ח (סימן ל סעיף ג) גבי תפילין, שאם צריך להניחן בהשכמה קודם שהגיע זמן מצותן, אין לו לברך עליהם בשעה שמניחן אלא כשיגיע זמןן ימשמש בהם ויברך. ע"ש. וע"ע בשו"ת תרומת הדשן (סימן רסט) עוד כיו"ב. אבל כנ"ד שהבית מצד עצמו ראוי למזוזה אלא שאין חיוב מזוזה כשאנו דר בבית, שפיר דמי לברך כשקובע אותה אף קודם שדר בתוכו, כיון שע"י קביעת המזוזה בבית הוא מכשיר את הבית שיוכל לדור בו בכל זמן שירצה וה"ז דומה לברכת שחיטה וברכת הפרשת תרו"מ וחלה, שהיא ברכה על הכשר מצוה. ולכן נלע"ד ברור שיש לברך בשעה שקובע מזוזה אף שעדיין אינו דר בבית, ואדרבה צריך לקבועה קודם שיכנס לדור בבית. ומכל שכן שמרן החיד"א לא גזר אומר שאין לברך בהחלט, רק כתב "שיש להתיישב בדבר", והיינו משום דאפי' לפי ההנחה שמצוה לדור בבית שיש בו מזוזה, מ"מ כיון שא"א לברך על עצם הדירה בבית הואיל ואין בזה שום מעשה הקשור במצוה וכמ"ש החיד"א שם, ולכן מברכים על קביעת המזוזה, א"כ י"ל שכבר אין להסתכל על הדירה בבית רק על עצם קביעת המזוזה, וכל זמן שקובע מזוזה, יכול לברך. וכן עיקר. וכן מצאתי

כעת בספר דעת קדושים (הל' מזוזה סימן רפט) שכ' וז"ל: קביעת מזוזה מצוה, ומברכים בשעת הקביעה לא בשעת התחלת דירתו או כניסתו אצל המזוזה הקבועה. וציצית אין מברכין על עשייתן וכן הסוכה אולי ממשמעות [הפסוקים]. עכ"ל. וע"ע שם לעיל שכ' מ"ש וכתבתם על מזוזות ביתך וגו' היינו שקיום המצוה בכך, כמו הכנה לכבוד שבת שהיא מצוה. ואף כאן כשקובע על מנת לדור, אף אם אח"כ אינו דר, קיים המצוה בהכנה. והרי צריך להקדים לקבוע מזוזה טרם שידור בבית, כי הבית שלו חייב בכל הרף עין במזוזה, ואיך יוכל להתחיל לדור שם כהרף עין קודם קביעת מזוזה, וא"כ ממילא יוצא שהמצוה היא לקבוע מזוזה במה שדעתו לדור ומקיים מצוה בעצם קביעתה, אבל ציצית י"ל ממשמעות כסותך אשר תכסה בה משמע שקיום המצוה הוא כשמכוסה במלבוש, ולכן אין בהכנת הציצית בטלית מצוה גמורה. עכת"ד. והרב גידולי הקדש (שם סימן רפה ס"ק א) הב"ד המג"א (סימן יט ס"ק א) דס"ל שאין לברך על קביעת המזוזה אם לא בא לדור בבית, והב"ד הברכ"י הנ"ל שכתב שיש להתיישב בדבר (והעיר עמ"ש הברכ"י שמהמג"א משמע קצת שיש לברך, שאינו מובן ועיין מ"ש בס"ד לעיל בזה), וכן הביא דברי הדעת קדושים הנ"ל ושקיל וטרי בזה, ומסיק שיש לברך על קביעת מזוזה גם טרם שבא לדור בבית ושכן מתבאר מדברי האשכול (הל' מזוזה סי' כה) בשם גאון, ומדברי רבינו יהונתן שהובאו בשטמ"ק (מציעא קא:) ומדברי הנמוק"י (סוף הל' מזוזה) ומדברי ספר החינוך, שכשבנה בית ע"ד לדור בו חייב תיכף לקבוע בו מזוזה. ושכן מתבאר ממ"ש רבינו שמחה בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סי' סב). עכת"ד. והנה הגם שאף אנו בעניותינו צרפנו דעת הגאון וסיעתו הנ"ל, מ"מ גם בל"ז נראה לי ברור שיש לברך בשעת קביעת המזוזה כי זוהי גמר המצוה וכמש"ל בס"ד. ולא גרע ממה שמברכים על השחיטה ועל הפרשת תרו"מ וחלה. וכיון שמצאתי לי חברים הסוברים כן להלכה ולמעשה, כמו שנתבאר שכן דעת המאמר מרדכי והרב דעת קדושים והרב גידולי הקדש. וכן מוכח מסתמות לשון הרי"ף והרמב"ם ושאר ראשונים וכמש"ל באותה בס"ד. לכן כנלע"ד להורות להלכה ולמעשה. הנלע"ד כ, וצווי"מ וימ"ן. אמן.

המזרח מכל האמור: אדם שבנה או קנה בית צריך לקבוע בו מזוזות קודם שיכנס לדור בתוכו, ומברך קודם שיקבעם "בא"י אמ"ה אקב"ו לקבוע מזוזה" ואין חילוק בזה אם קובעים תיכף ומיד לפני שיכנס לדור בבית או קודם לזה.